

Університет
сучасних
знань

**КИЇВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ПРИВАТНОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
«УНІВЕРСИТЕТ СУЧАСНИХ ЗНАНЬ»**

Циклова комісія з загальноосвітніх та гуманітарних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. ректора

[Signature]
«30» серпня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 14 Риторика

підготовка фахового молодшого бакалавра

освітньо-професійної програми **Журналістика**

спеціальність **061 Журналістика**

Київ – 2022

Робочу програму з дисципліни Риторика для підготовки фахових молодших бакалаврів за освітньо-професійною програмою Журналістика спеціальності 061 Журналістика

Розробник: старший викладач - Дяченко –Лисенко Л.М.

Робочу програму схвалено на засіданні циклової комісії з загальноосвітніх та гуманітарних дисциплін

Протокол від «30» серпня 2022 року № 1

Голова циклової комісії Дяченко –Лисенко Л.М.
(підпис)

Розглянуто і рекомендовано до затвердження педагогічною радою коледжу

Протокол № 1 від «30» серпня 2022 р.

Директор коледжу Світлана ШВИДЧЕНКО

ЗМІСТ

1	Пояснювальна записка	4
2	Навчально-тематичний план дисципліни	5
3	Календарно-тематичний план дисципліни	5
4	Теми і плани лекційних занять	6
5	Теми і план семінарських занять	10
6	Теми і питання для самостійної роботи студентів	13
7	Методи активізації навчального процесу	15
8	Системи поточного та підсумкового контролю знань	16
9	Критерії оцінювання результатів навчання студентів	16
10	Література	18

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати :

- вміти правильно й грамотно вести бесіду, переговори, впевнено поводити себе в професійній сфері спілкування;
- уміння дотримуватися законів функціонування мови в різних сферах суспільного життя відповідно до ситуації;
- володіти навичками роботи з довідковою літературою, інформаційною системою. Інтернет для самостійного пошуку необхідної додаткової інформації;
- здатність аналізувати та оцінювати якість друкованих текстів та обґрунтовувати власну думку щодо структурування текстів;
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Метою є оволодіння студентами навичками публічного мовлення, добору влучних аргументів, а також коректного доречного спілкування загалом.

Завдання вивчення навчальної дисципліни є:

- сформувати всебічне цілісне уявлення про методологію, теоретичні засади, систему законів та історію розвитку риторики в людському суспільстві;
- сформувати стійкий позитивний мотиваційний інтерес до творчої риторики практики, підготувати студентів до професійної мовленнєвої діяльності в усіх фахових комунікативних сферах;
- виробити навички самоконтролю за дотриманням норм культури мовлення у процесі комунікації у різних ситуаціях, зокрема й нестандартних;
- виробити вміння здійснювати конструювання текстів різних стилів, самостійної побудови промов різної спрямованості з використанням основних технологій раціонального та емоційного впливу на аудиторію;
- формувати світоглядні принципи мовної особистості, виховувати повагу до рідної мови, почуття особистої відповідальності за власну мовну поведінку й стан мовленнєвої культури суспільства.

Процес вивчення дисципліни ОК 14 Риторика спрямована на формування елементів наступних компетентностей:

а) загальні компетентності (ЗК)

ЗК 3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 4 Здатність спілкуватися іноземною мовою як усно, так і письмово

ЗК 5 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 6 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

б) спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК 1 Здатність застосовувати теоретичні знання в області журналістики, традиційні і сучасні культурно-мистецькі процеси і практики у власній професійній діяльності.

СК 2 Здатність втілювати творчі задуми при створенні інформаційного продукту.

СК 4 Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності.

СК 8 Здатність здійснювати міжособистісну, соціальну та професійну комунікацію в процесі виконання професійних завдань.

СК 20 Здатність працювати в команді, редакційному колективі, застосовувати розвинені соціальні навички, відповідально виконувати професійні завдання.

Очікувані результати навчання

РН 1 Знати свої права, як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

РН 2 Знати загальні вимоги дотримання авторських та суміжних прав, захисту персональних даних, правил розповсюдження інформації.

РН 5 Володіти державною мовою вільно, а іноземною мовою на рівні, необхідному для виконання професійних завдань.

РН 8 Знати базові поняття основ психології та володіти елементами етики ділового спілкування, компетентність в спілкуванні.

РН 17 Використовувати сучасні мовленнєві норми комунікативної ефективності в різних видах комунікації.

2. Навчально-тематичний план дисципліни

№	Назва розділу	Кількість годин			
		Всього	Лекції	Семінарські	Самостійні
1	Розділ 1. Загальні питання теорії красномовства. Основи ораторського мистецтва.	68	16	10	42
2	Розділ 2. Структура риторичної діяльності.	44	10	8	26
3	Розділ 3. Риторична культура професійного мовлення.	68	14	12	42
Всього:		180	40	30	110

3. Календарно-тематичний план дисципліни

№	Назва розділів і тем	Кількість годин			
		Усього	Лекції	Семінарські	Самостійні
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Загальні питання теорії красномовства. Основи ораторського мистецтва					
1	Предмет і завдання риторики, її основні поняття. Риторичні закони.	24	6	4	14
2	Історія красномовства від доби Античності до сьогодення.	22	6	2	14
3	Основні види і жанри красномовства.	22	4	4	14
Розділ 2 Структура риторичної діяльності					

4	Етапи творчої діяльності промовця. Інвенція. Стратегія і тактика підготовки виступу.	22	6	4	12
5	Композиція промови. Диспозиція. Теза та аргументи промови. Когезія.	22	4	4	14
Розділ 3 Риторична культура професійного мовлення					
6	Елокуція. Мовленнєве оформлення промови.	22	4	4	14
7	Меморія. Акція. Зовнішня культура комунікації.	22	4	4	14
8	Риторичні форми діалогічного мовлення. Основи ведення ділової бесіди. Риторичний аналіз промови.	24	6	4	14
Всього по дисципліні		180	40	30	110

4. Теми і плани лекційних занять

Розділ 1. Загальні питання теорії красномовства. Основи ораторського мистецтва.

Лекція 1,2,3

Тема. Риторика як наука і навчальна дисципліна. Предмет і завдання риторики, її основні поняття і закони

План:

1. Риторика та її роль у розвитку гуманітарних наук.
2. Предмет і завдання риторики як науки і навчальної дисципліни.
3. Традиції, основні поняття класичної риторики.
4. Риторична формула.
5. Закони риторики.
6. Основоположні розділи риторики.
7. Зв'язок риторики з іншими науками.
8. Роль ораторського мистецтва у професійній діяльності журналіста.

Лекція 4,5,6

Тема. Історія красномовства від доби Античності до сьогодення

План:

1. Історія ораторського мистецтва. Красномовство міфології і стародавнього світу.
2. Риторика Античної Греції.
3. Ораторська діяльність Перикла, Сократа, Демосфена та Аристотеля.
4. Трактат Аристотеля «Риторика».
5. Особливості давньоримського ораторського мистецтва.
6. Ораторська діяльність Марка Цицерона, педагогічна риторика Марка Квінтіліана.
7. Формування нових засад європейського красномовства в епоху Середньовіччя і Відродження.

8. Зародження університетського красномовства.
9. Гомілетика та християнське красномовство.
10. Історія вітчизняного красномовства.
11. Красномовство Київської Русі.
12. Риторично-гуманістична концепція Григорія Сковороди. Праця Феофана Прокоповича «Про риторичне мистецтво».
13. Принцип гармонізуючої риторики Яна Коменського. Сучасний етап розвитку риторики. Неориторика.

Лекція 7,8

Тема. Основні види та жанри сучасного ораторського мистецтва

План:

1. Роди і види ораторського мистецтва.
2. Основні жанри ораторського мистецтва.
3. Види публічних виступів, їх характерні риси.
4. Соціально-політичне красномовство.
5. Соціально-побутове красномовство.
6. Рекламне красномовство.
7. Стилї і жанри педагогічного красномовства.

Розділ 2 Структура риторичної діяльності. Риторична культура професійного мовлення

Лекція 9,10,11

Тема. Етапи творчої діяльності промовця. Інвенція. Стратегія і тактика підготовки виступу

План:

1. Закон ступеневої послідовності у риторичній діяльності.
2. Етапи підготовки оратора: інвенція, диспозиція, елокуція, меморія, акція, рефлексія і релаксація (рефлексія).
3. Інвенція як мистецтво попередньої систематизації матеріалу.
4. Стратегія і тактика публічного виступу.
5. Мета публічного виступу: інформування чи переконання.
6. Установка оратора: проінформувати (навчити), розважити, заохотити, переконати, самопрезентація.
7. Аналіз майбутньої аудиторії.
8. Ознаки аудиторії: соціально-демографічні, соціально-психологічні, формально-ситуативні.
9. Портрет аудиторії: її мотиви, інтереси, установки.
10. Вибір теми, розроблення предмету промови.
11. Методи підготовки: вивчення першоджерел, збирання матеріалу, виписки, зберігання інформації.
12. Короткі форми запису прочитаного: складання конспекту, тез, плану.

Лекція 12,13

Тема. Композиція промови. Диспозиція. Когезія

План:

1. Структура промови: вступ, виклад, аргументація, заключна частина.
2. Варіанти схеми.
3. Вступ: види та функції. Різновиди прийомів вступу до публічної промови.
4. Виклад: моделі та методи.
5. Особливості композиції основної частини; теза, аргументи.
6. Аргументація: структура та види.
7. Коректні й некоректні прийоми аргументації.
8. Аргументи сильні і слабкі.
9. Заключна частина: типи її побудови.
10. Різновиди прийомів завершення промови Логічна культура оратора.
11. Логічні помилки.
12. Способи інтеграції структурних компонентів тексту: прийоми когезії, проспекція, ретроспекція.
13. Способи впливу на аудиторію.
14. Засоби активізації слухачів: прийом співпереживання, прийом парадоксальної ситуації, формування проблемного питання, апеляції до інтересів слухачів, до подій, часу, місця, до авторитету.
15. Гумористична ремарка.

Розділ 3. Риторична культура професійного мовлення

Лекція 14,15

Тема. Елокуція. Мовленнєве оформлення промови

План:

1. Комунікативні якості мовлення: правильність, ясність, виразність, багатство, точність, стислість, достатність, доцільність, художня образність.
2. Робота над стилем та логікою тексту.
3. Рівні прояву образності у мовленні: лексичний (тропи), логічний (аналогізація), синтаксичний (фігури), звуковий (асонанс, алітерація).
4. Риторичні засоби персоніфікації: риторичні звертання та запитання.
5. Мовленнєві стратегії та тактики педагога.

Лекція 16,17

Тема. Меморія. Акція. Зовнішня культура комунікації

План:

1. Способи запам'ятовування тексту промови: механічний, логічний, мнемотехнічний.
2. Асоціативні прийоми запам'ятовування («римська кімната» та ін.).
3. Врахування можливостей людського сприйняття («ефект рамки», «магічне число» та ін.).
4. Зовнішня культура комунікації.

5. Невербальні засоби промовця: вигляд, міміка, зоровий контакт, кінесика, паралінгвістичні чинники.
6. Обставини спілкування: мета, кількість учасників, специфіка аудиторії, місце комунікації.
7. Зони комунікації.
8. Вихід до слухачів, міміка, зоровий контакт, пози, жести.
9. Техніка усного мовлення.
10. Фонаційне дихання, його розвиток, оптимальне голосоутворення, дикція.
11. Нормативна артикуляційна база як основа правильної літературної вимови.
12. Засоби ритміко-інтонаційної організації мовленнєвого потоку: інтонація, логічні та психологічні паузи, логічний наголос, мелодика мовлення, темп, тембр мовлення.
13. Способи подолання хвилювання перед і під час виступу.
14. Стратегія поведінки оратора: підготовка до виступу, вміння сидіти і стояти перед аудиторією, обирання місця для промови.
15. Риторичні засоби та їх роль в усному мовленні.

Лекція 18, 19, 20

*Тема. Риторичні форми діалогічного мовлення. Основи ведення ділової бесіди.
Риторичний аналіз промови*

План:

1. Риторичні форми діалогічного мовлення.
2. Сутність полеміки та її види: дискусія, диспут, суперечка.
3. Поняття суперечки.
4. Еристика.
5. Пропонент та опонент.
6. Стратегія суперечки.
7. Етапи суперечки.
8. Види суперечки: за метою та цілями, за соціальним призначенням.
9. Мистецтво полеміки.
10. Етика та етикет полеміста.
11. Полемічні прийоми.
12. Методи маніпуляції та способи їх подолання.
13. Прийоми встановлення контакту з аудиторією.
14. Техніка відповідей на питання, нейтралізації заперечень.
15. Основи ведення ділової бесіди.
16. Методи мовного та невербального впливу в діалогічному педагогічному спілкуванні.
17. Риторичний аналіз промови як основа удосконалення риторичної майстерності.
18. Критерії оцінки виступу: структурно-сміслова характеристика, характеристика мовлення, виконавська майстерність.
19. Самоаналіз і взаємоаналіз виступів.

5. Теми і плани семінарських занять

Тема. Риторика як наука і навчальна дисципліна. Предмет і завдання риторики, її основні поняття і закони (4 год)

План:

1. Риторика та її роль у розвитку гуманітарних наук.
2. Предмет і завдання риторики як науки і навчальної дисципліни.
3. Традиції, основні поняття класичної риторики.
4. Риторична формула.
5. Закони риторики.
6. Основоположні розділи риторики.
7. Зв'язок риторики з іншими науками.
8. Роль ораторського мистецтва у професійній діяльності журналіста.

Тема. Історія красномовства від доби Античності до сьогодення (2 год)

План:

1. Історія ораторського мистецтва. Красномовство міфології і стародавнього світу.
2. Риторика Античної Греції.
3. Ораторська діяльність Перикла, Сократа, Демосфена та Аристотеля.
4. Трактат Аристотеля «Риторика».
5. Особливості давньоримського ораторського мистецтва.
6. Ораторська діяльність Марка Цицерона, педагогічна риторика Марка Квінтіліана.
7. Формування нових засад європейського красномовства в епоху Середньовіччя і Відродження.
8. Зародження університетського красномовства.
9. Гомілетика та християнське красномовство.
10. Історія вітчизняного красномовства.
11. Красномовство Київської Русі.
12. Риторично-гуманістична концепція Григорія Сковороди. Праця Феофана Прокоповича «Про риторичне мистецтво».
13. Принцип гармонізуючої риторики Яна Коменського. Сучасний етап розвитку риторики. Неориторика.

Тема. Основні види та жанри сучасного ораторського мистецтва (4 год)

План:

1. Роди і види ораторського мистецтва.
2. Основні жанри ораторського мистецтва.
3. Види публічних виступів, їх характерні риси.
4. Соціально-політичне красномовство.
5. Соціально-побутове красномовство.
6. Рекламне красномовство.

7. Стилi i жанри педагогiчного красномовства.

Тема. Етапи творчої діяльності промовця. Інвенція. Стратегія і тактика підготовки виступу (4 год)

План:

1. Закон ступеневої послідовності у риторичній діяльності.
2. Етапи підготовки оратора: інвенція, диспозиція, елокуція, меморія, акція, рефлексія і релаксація (рефлексія).
3. Інвенція як мистецтво попередньої систематизації матеріалу.
4. Стратегія і тактика публічного виступу.
5. Мета публічного виступу: інформування чи переконання.
6. Установа оратора: проінформувати (навчити), розважити, заохотити, переконати, самопрезентація.
7. Аналіз майбутньої аудиторії.
8. Ознаки аудиторії: соціально-демографічні, соціально-психологічні, формально-ситуативні.
9. Портрет аудиторії: її мотиви, інтереси, установки.
10. Вибір теми, розроблення предмету промови.
11. Методи підготовки: вивчення першоджерел, збирання матеріалу, виписки, зберігання інформації.
12. Короткі форми запису прочитаного: складання конспекту, тез, плану.

Тема. Композиція промови. Диспозиція. Когезія. (4 год)

План:

1. Структура промови: вступ, виклад, аргументація, заключна частина.
2. Варіанти схеми.
3. Вступ: види та функції. Різновиди прийомів вступу до публічної промови.
4. Виклад: моделі та методи.
5. Особливості композиції основної частини; теза, аргументи.
6. Аргументація: структура та види.
7. Коректні й некоректні прийоми аргументації.
8. Аргументи сильні і слабкі.
9. Заключна частина: типи її побудови.
10. Різновиди прийомів завершення промови Логічна культура оратора.
11. Логічні помилки.
12. Способи інтеграції структурних компонентів тексту: прийоми когезії, проспекція, ретроспекція.
13. Способи впливу на аудиторію.
14. Засоби активізації слухачів: прийом співпереживання, прийом парадоксальної ситуації, формування проблемного питання, апеляції до інтересів слухачів, до подій, часу, місця, до авторитету.
15. Гумористична ремарка.

Тема. Елокуція. Мовленнєве оформлення промови (4 год)

План:

1. Комунікативні якості мовлення: правильність, ясність, виразність, багатство, точність, стислість, достатність, доцільність, художня образність.
2. Робота над стилем та логікою тексту.
3. Рівні прояву образності у мовленні: лексичний (тропи), логічний (аналогізація), синтаксичний (фігури), звуковий (асонанс, алітерація).
4. Риторичні засоби персоніфікації: риторичні звертання та запитання.
5. Мовленнєві стратегії та тактики педагога.

Тема. Меморія. Акція. Зовнішня культура комунікації (4 год)

План:

1. Способи запам'ятовування тексту промови: механічний, логічний, мнемотехнічний.
2. Асоціативні прийоми запам'ятовування («римська кімната» та ін.).
3. Врахування можливостей людського сприйняття («ефект рамки», «магічне число» та ін.).
4. Зовнішня культура комунікації.
5. Невербальні засоби промовця: вигляд, міміка, зоровий контакт, кінесика, паралінгвістичні чинники.
6. Обставини спілкування: мета, кількість учасників, специфіка аудиторії, місце комунікації.
7. Зони комунікації.
8. Вихід до слухачів, міміка, зоровий контакт, пози, жести.
9. Техніка усного мовлення.
10. Фонаційне дихання, його розвиток, оптимальне голосоутворення, дикція.
11. Нормативна артикуляційна база як основа правильної літературної вимови.
12. Засоби ритміко-інтонаційної організації мовленнєвого потоку: інтонація, логічні та психологічні паузи, логічний наголос, мелодика мовлення, темп, тембр мовлення.
13. Способи подолання хвилювання перед і під час виступу.
14. Стратегія поведінки оратора: підготовка до виступу, вміння сидіти і стояти перед аудиторією, обирання місця для промови.
15. Риторичні засоби та їх роль в усному мовленні.

Тема. Риторичні форми діалогічного мовлення. Основи ведення ділової бесіди. Риторичний аналіз промови. (4 год)

План:

1. Риторичні форми діалогічного мовлення.
2. Сутність полеміки та її види: дискусія, диспут, суперечка.
3. Поняття суперечки.
4. Еристика.
5. Пропонент та опонент.
6. Стратегія суперечки.
7. Етапи суперечки.

8. Види суперечки: за метою та цілями, за соціальним призначенням.
9. Мистецтво полеміки.
10. Етика та етикет полеміста.
11. Полемічні прийоми.
12. Методи маніпуляції та способи їх подолання.
13. Прийоми встановлення контакту з аудиторією.
14. Техніка відповідей на питання, нейтралізації заперечень.
15. Основи ведення ділової бесіди.
16. Методи мовного та невербального впливу в діалогічному педагогічному спілкуванні.
17. Риторичний аналіз промови як основа удосконалення риторичної майстерності.
18. Критерії оцінки виступу: структурно-смілова характеристика, характеристика мовлення, виконавська майстерність.
19. Самоаналіз і взаємоаналіз виступів.

6. Теми і питання для самостійної роботи студентів.

Тема. Основи красномовства як наука і навчальна дисципліна. Предмет і завдання риторики, її основні поняття

План:

1. З'ясуйте місце риторики як інтегральної дисципліни у колі інших наук про людину.
2. Розкрийте суть зв'язків красномовства з психологією, психолінгвістикою, лінгвістикою, філософією, етикою, логікою, акторською майстерністю, літературознавством, історією, соціологією, педагогікою тощо.
3. Сформулюйте закони риторичної діяльності.

Тема. Історія риторики

План:

1. Охарактеризуйте діяльність та риторичні здобутки одного з античних філософів-риторів (за вибором).
2. Опишіть особливості давньоримського ораторського мистецтва.
3. Феофан Прокопович — суспільний діяч, ритор, політик.
4. Окресліть основні засади неориторики ХХ–ХХІ ст.

Тема. Основні види і жанри красномовства, сфери його застосування

План:

1. Стисло сформулюйте, що таке академічне красномовство. Назвіть основні жанри академічного красномовства та стисло охарактеризуйте кожен з них.
2. Які форми красномовстві відіграють фундаментальне наукове знання та аргументація?

3. Дайте стисле визначення політичного красномовства. Назвіть основні жанри політичного красномовства, охарактеризуйте кожен діалог з слухачами використовують академічні оратори? Яку роль в академічному з них. Сформулюйте, що таке юридичне (судове) красномовство.
4. Дайте визначення суспільно-побутового красномовства. У якій сфері функціонує цей вид красномовства. Назвіть основні жанри суспільно-побутового красномовства і рису, яка їх об'єднує. Яку роль у цьому виді красномовства відіграє імпровізаційно-емоційне начало, гумор тощо?

Тема. Етапи творчої діяльності промовця. Інвенція. Стратегія і тактика підготовки виступу

План:

1. Яких вимог до оформлення рукопису майбутнього виступу слід дотримуватися?
2. Схарактеризуйте різновиди підготовчих записів, які використовують оратори для запам'ятовування тексту (конспект, тези, план).
3. Як слід користуватися конспектом під час виступу?
4. Що таке промова-експромт? Хто і в якій ситуації може вдаватися до імпровізації?
5. У чому полягає різниця між темою та головною думкою (метою) промови?
6. Що таке підтема, мікротема? Як вони підводять слухача до розуміння теми промови?

Тема. Композиція промови. Диспозиція

План:

1. Які три структурні компоненти будь-якого літературного твору виділяють з античних часів?
2. Якими способами оратор досягає зацікавлення аудиторії на початку промови?
3. На чому базується система логічних доказів у виступі оратора?
4. Що таке індукція та дедукція? Наведіть власні приклади.
5. Які основні закони логіки не слід порушувати оратору?
6. Чи може оратор апелювати до самої лише логіки? Чи тільки логікою визначаються вчинки людей?
7. Що таке психологічна налаштованість аудиторії?
8. Як оратор мусить враховувати бажання та сподівання людей?
9. Чому вправний оратор вміло поєднує в промові логічні та емоційні моменти? Як, на вашу думку, це можна зробити?
10. Які прийоми завершення промови ви знаєте?

Тема. Елокуція. Мовленнєве оформлення промови

План:

1. Чи можна створити художній образ підбором звуків? Що таке алітерація та асонанс? Наведіть приклади з текстів творів для дітей.
2. Чому саме словесний (лексичний) рівень мови є основним засобом творення художнього образу?
3. Дайте визначення поняття *троп*. З якою метою оратори використовують тропи? Спробуйте навести приклади тропів з ораторського мовлення.
4. Наведіть приклади синтаксичних та стилістичних фігур.

Тема. Меморія. Акція

План:

1. Чому важливо встановити контакт з аудиторією?
2. Як підтримувати увагу аудиторії?
3. Назвіть і охарактеризуйте невербальні засоби оратора.
4. Що ви знаєте про зони комунікації?
5. Чому питання виходу до аудиторії потребує особливої уваги?
6. Як встановити візуальний контакт з аудиторією?
7. Які різновиди жестів ви можете назвати? Які жести найбільш доречні під час публічного виступу?
8. Які прийоми для подолання нервозної жестикуляції ви знаєте?

Тема. Риторичні форми діалогічного мовлення. Основи ведення ділової бесіди.
Риторичний аналіз промови

План:

1. Чи вдалося захопити увагу аудиторії та утримувати її протягом усього виступу?
2. Чи вдалим був початок виступу?
3. Чи вдалося реалізувати задум та не відхилитися від теми?
4. Чи вдалим було завершення?
5. Чи було сказано все, що планувалося?
6. Чи впевнено почувалися на місці оратора?
7. Чи хотілося виступити перед цією аудиторією ще раз?

7. Методи активізації навчального процесу

Класичні лекції, лекції проблемного характеру, лекції-бесіди, семінарські заняття, семінари-дискусії, реферування; повідомлення за темою (усна доповідь); розв'язування творчих завдань; виконання студентами завдань для самостійного опрацювання; індивідуальні консультації для студентів.

8. Система поточного та підсумкового контролю знань.

Поточний контроль: письмове або усне опитування, тести, індивідуальна або колективна презентація (представлення виконаного завдання); підготовка доповіді; перевірка конспекту; захист виконаних завдань.

Підсумковий контроль: екзамен.

Питання самоконтролю для підготовки до іспиту

1. Предмет і завдання риторики, її основні поняття.
2. Риторичні закони.
3. Історія красномовства від доби Античності до сьогодення.
4. Основні види і жанри красномовства.
5. Етапи творчої діяльності промовця.
6. Інвенція.
7. Стратегія і тактика підготовки виступу.
8. Композиція промови.
9. Диспозиція.
10. Теза та аргументи промови.
11. Когезія.
12. Елокуція.
13. Мовленнєве оформлення промови.
14. Меморія. Акція.
15. Зовнішня культура комунікації.
16. Риторичні форми діалогічного мовлення.
17. Основи ведення ділової бесіди.
18. Риторичний аналіз промови.

9. Критерії оцінювання знань, вмінь, компетентностей здобувачів освіти з навчальної дисципліни»:

Бали / Рівні навчальних досягнень	Критерії оцінювання
«Відмінно» / Високий	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Здобувач освіти активно працює протягом усього курсу і показує при цьому глибоке оволодіння лекційним матеріалом, здатний: застосовувати теоретичні знання в області журналістики, традиційні і сучасні культурно-мистецькі процеси і практики у власній професійній діяльності; втілювати творчі задуми при створенні інформаційного продукту; застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності; здійснювати міжособистісну, соціальну та професійну комунікацію в

	процесі виконання професійних завдань; проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом. Здатний працювати в команді, редакційному колективі, застосовувати розвинені соціальні навички, відповідально виконувати професійні завдання.
«Добре» / Достатній	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Здобувач освіти виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Здобувач освіти активно працює протягом усього курсу, питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене вміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. Здобувач освіти здатний: застосовувати теоретичні знання в області журналістики, традиційні і сучасні культурно-мистецькі процеси і практики у власній професійній діяльності; втілювати творчі задуми при створенні інформаційного продукту; застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності; здійснювати міжособистісну, соціальну та професійну комунікацію в процесі виконання навчальних завдань. У відповідях допущені несуттєві помилки, в усних відповідях – неточності, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення слухача до фактів.
«Задовільно» / Середній	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; здобувач освіти у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу в області журналістики, намагається втілювати творчі задуми при створенні інформаційного продукту, аналізувати факти й події, робити висновки. Але на заняттях поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок в процесі міжособистісної, соціальної та професійної комунікації в процесі виконання навчальних завдань. У практичних завданнях припущені несуттєві помилки.
«Незадовільно» / Початковий	Оцінюється завдання, що не виконане, або містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів лекційного матеріалу в області журналістики, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Здобувач освіти виявив неспроможність висвітлити питання чи питання

	висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками в процесі міжособистісної, соціальної та професійної комунікації в процесі виконання навчальних завдань, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення. У відповідях та практичному завданні припущені суттєві помилки.

10 Література

Основні рекомендовані джерела

1. Гончаров Г. М. Риторика і культура мови : навч. посіб. / Г. М. Гончаров, Л. А. Карпець ; Харків. держ. акад. фіз. культури, Каф. гуманітар. наук. Харків : Панов А. М. [вид.], 2018. 179 с.
2. Докаш В. І. Риторика : навч. посіб. / Віталій Докаш ; Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : Рута, 2016. 355 с.
3. Крикун В. Ю. Риторика : навч. посіб. / В. Ю. Крикун ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Київський університет, 2019. 223 с.
4. Куньч З. Й. Риторика : підручник / Зоряна Куньч, Галина Городиловська, Ірина Шмілик ; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». 2-ге вид., допов. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2018. 495 с.
5. Мацько О. М. Практична риторика : навч. посіб. / О. М. Мацько ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Київський університет, 2019. 239 с.

Додаткова

6. Колотілова Н. А. Логіка і риторика: ретроспектива взаємозв'язку : монографія / Н. А. Колотілова ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 271 с.
7. Овчиннікова А. П. Риторика як суспільно-культурне явище : курс лекцій / Альбіна Овчиннікова. Херсон : ОЛДІ-плюс, 2020. 175 с.
8. Поліщук А. С. Риторика Давньої Греції: до аристотелівський період : навч. посіб. / А. С. Поліщук ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка, Ін-т філології. Київ : Логос, 2018. 354 с.
9. Прокопчук Л. В. Риторика / Л. В. Прокопчук. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2017. 206 с.
10. Макович Х. Я. Словник термінів і понять з риторики. / Х. Я. Макович, Л. О. Вербицька, Н. О. Капітан. Львів, 2016. 140 с.
11. Докаш В. І. Риторика та культура спілкування : навч. посіб. / Віталій Докаш ; Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : Рута, 2016. 487 с.
12. Вандишев В. М. Риторика і софістика в історико-філософському дискурсі : монографія / В. М. Вандишев. Суми : Сум. держ. ун-т, 2015. 151 с.
13. Чалдіні Р. Психологія впливу / Роберт Чайлдіні. Харків : 2015. 368 с.

Інформаційні ресурси

1. Колотілова Н.А. Риторика // http://pidruchniki.ws/15840720/ritorika/ritorika_-_kolotilova_na

2. Мацько Л. І. Риторика // <http://pidruchniki.ws/00000000/ritorika/ritorika - matsko I i>
3. Олійник О.Б. Риторика // <http://pidruchniki.ws/15840720/ritorika/ritorika - oliynik ob>